

Що не так з німецьким прикордонним контролем

Мова не лише про політичну доцільність, а й про європейську ідентичність. Головна проблема залишається невирішеною

Рішення Німеччини відновити прикордонний контроль без консультацій з сусідами – небезпечний крок назад для Європейського союзу. Воно підважує саму суть європейської єдності тоді, коли вона потрібна як ніколи. Шукачі притулку продовжують прибувати, і Європа тріщить під їхнім тиском.

Ефективним рішенням будуть не односторонні дії чи ще більша роздробленість, а якомога скоріше виконання Пакту ЄС про міграцію та притулок. Цей пакт, який було узгоджено в принципі, але відтерміновано до 2026 року (передусім через політичну незгоду між державами-членами та опір країн, які не бажають приймати шукачів притулку), покликаний більш справедливо розподілити обов'язки, забезпечити взаємну підтримку та впорядкувати процес надання притулку. Зволікання з його виконанням тільки поглиблює міграційну кризу.

ЄС довго пишався Шенгенською угодою, яка дозволяє вільний перетин внутрішніх кордонів в передбачених нею межах. Але після нещодавнього закриття кордону Німеччиною в цьому основоположному принципі з'явилися прогалини. Країни більше не співпрацюють. Держави-члени пробують самі дати собі раду з кризою, часто під впливом внутрішньополітичного тиску, а не почуття європейської солідарності.

Рішення Німеччини (ймовірно, зумовлене страхом тріумфу праворадикалів на наступних виборах) – це тривожний сигнал. Якщо Німеччина, найбільша економіка ЄС і політичний важковаговик, готова припинити співпрацю, то що завадить решті вчинити так само?

Прискорення вже вирішеного

Втім, це не суто німецька проблема. Інші країни, як-от Австрія, Кіпр і навіть Польща, також посилюють прикордонний контроль або обговорюють можливість депортації шукачів притулку назад в постраждалі від війни країни, такі як Сирія чи Афганістан. Такі «одноосібницькі» настрої поширюються і стають загрозою для єдності, якої Європа досягла важкою працею впродовж десятиліть. Ми бачимо небезпечну тенденцію, коли на зміну співпраці приходить закриття кордонів і націоналістична політика, що може мати катастрофічні наслідки.

Згідно з чинним Дублінським регламентом, південні країни, такі як Італія та Греція, розташовані на межі між Європою і рештою світу, відповідальні за прийом шукачів притулку. Це призводить до нестабільності, а саме до перевантаження систем, переповнення таборів і людських страждань, в той час як інші країни ЄС, такі як Німеччина, стикаються з вторинною міграцією, коли шукачі притулку рухаються на північ в пошуках кращих можливостей.

Отже, якнайскоріше виконання Пакту є критично важливим для створення більш збалансованої та ефективної системи. Він має забезпечити більш справедливий розподіл відповідальності за шукачів притулку всередині ЄС, зменшивши тиск на прикордонні середземноморські країни. Кожна країна – член ЄС буде зобов'язана прийняти певну квоту шукачів притулку або надати фінансову допомогу тим, хто це зробить. Така взаємна підтримка необхідна для того, щоб уникнути ситуації, коли якась країна несе на собі основний тягар кризи, в той час як інші просто закривають кордони.

Закриття кордонів – це тимчасовий захід, пластир, який тільки поглибить розбіжності між країнами – членами ЄС і підігріє націоналістичну риторику на всьому континенті

Крім того, Пакт пропонує механізми для кращої організації процесу надання притулку, які зроблять його швидшим і збалансованішим. Прискоривши розгляд заяв про надання притулку та запровадивши більш чіткі правила депортації в разі відхилення заяви, Пакт допоможе уникати перевантажень і затримок, які є серйозними вадами нинішньої системи. Кожна країна ЄС буде відповідальна за розгляд заяв шукачів притулку, щоб на окремі країни не лягав непропорційний тягар.

Термін реалізації до 2026 року – це занадто довго. Криза відбувається зараз, і лідери ЄС повинні діяти швидко. Виконання

Пакту не тільки принесе негайне полегшення перевантаженим прикордонним країнам, але й допоможе уникнути розпаду європейської єдності, за яким ми зараз спостерігаємо в реальному часі. Закриття кордонів – це тимчасовий захід, пластир, який тільки поглибить розбіжності між країнами – членами ЄС і підігріє націоналістичну риторику на всьому континенті.

Присутній і моральний імператив. ЄС пишається тим, що він бастион прав людини і демократичних цінностей. Але, дозволяючи нинішній системі надання притулку існувати в такому жалюгідному стані, він ризикує зрадити ці цінності. Праворадикали, які бачать в «мігрантах» – всіх, без розрізнення – загрозу європейській безпеці й культурі, набирають популярність саме тому, що центристські та прогресивні лідери не змогли запропонувати чіткого, одноголосного рішення. Негайне виконання Пакту стало би потужним сигналом про те, що Європа може захищати і свої кордони, і права людини водночас.

*Криза не зникне, але
спільними зусиллями її
можна подолати, не
порушивши при цьому
принципів, на яких було
побудовано ЄС*

Мова не лише про політичну доцільність.
Мова про європейську ідентичність. Невже
Європа хоче бути континентом, який
зачиняє двері перед беззахисними, а не жити
відповідно до своїх ідеалів співчуття,
солідарності та співпраці? Прикордонний
контроль в Німеччині є ознакою набагато
більшої проблеми – відсутності єдиної,
комплексної міграційної політики.

Але змінити курс іще не пізно. ЄС має прискорити виконання Пакту, більш справедливо розподілити відповідальність, підтримати прикордонні країни і впорядкувати процес надання притулку.

Криза не зникне, але спільними зусиллями її можна подолати, не порушивши при цьому принципів, на яких було побудовано ЄС. Якщо не вийде, це тільки підбадьорить тих, хто прагне розділити Європу й підірвати все, що європейці так старались побудувати.

Період тимчасових, реактивних заходів минув. Настав час для спільного, справедливого і милосердного рішення – захисту цілісності Європейського союзу і гідності тих, хто шукає в ньому притулку.

Переклад з англійської Дар'ї Прусенко

Це спільна публікація Social Europe и IPS Journal

Іншу точку зору на цю тему читайте в статті Рене Куперуса «На межі»

Ліка Кобешавідзе

Ліка Кобешавідзе (Lika Kobeshavidze) – грузинська політична оглядачка і журналістка-аналітик, яка спеціалізується на політиці ЄС і регіональній безпеці в Європі. Зараз вона живе в Лунді, Швеція, щоб ще краще дослідити Європу.

